

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

5. szám.

XIV. évfolyam.

1943. Március 1.

Honvédcsaládok a tanyán.

Honvédcsaládokat látogatok künn a tanyán, hogy sorsukat, körülményeiket közelről, otthonukban lássam, miben, hol kell s lehet rajtuk segíteni.

A határon már a közelgő tavasz érzik. Már csak az árkokban húzódnak itt-ott hófoltok. A levegő, napsugár, felhők már a tavaszról éreztetnek valamit. Még fekete, barna a határ; a hó alatt és az olvadásban mintha megrozsdásodott volna a mező tavalyi füve, de már szépen zöldül a korai őszi gabona, látszik a hó alatt kikelt s fejlődésnek indult késői vetés is... A varjak sem téliiesen gubbasztanak már, feszesebbre igazítják fényes tollukat, amint a zsenge vetésekben szedgetnek.

Nyolc holdas rendes tanya esik először útamba. Az első világháború özvegye él rajta. Egy legény és egy nő fia van, mind a kettő a fronton.

Karácsonykor kapott tőlük utoljára levelet... Kis gazdaságát ellátja. Nagyobb munkára eddig mindig tudott fogadni valakit, a ház s állatok körüli dolgot maga is el bírja végezni. Legtöbb gondja, nehézsége a hivatalos ügyekkel van. Minden után sokat kell járni a városba, hivatalokba s ilyenkor alig tudja kire hagyni a tanyát, idegen cselédek és ismerősök között egyaránt nehéz megbízható segítséget találni...

Nem panaszkodik, nem kesereg.

Pár napja született a második gyermek a legközelebbi honvédcsaládnál. Mikor láthatja meg az apja? — ez a kérdése a gondon, örömmön osztozkodni vágyó anyának, feleségnek. Megélhe-

tése eddig mindig rendben megvolt. Sokat segít az, hogy a nyáron veteményezett. Anyjával él együtt a hadisegélyből.

Legtöbb család ilyen. Fialat házasok, egy, két három gyerek. A férj kapás, kertész vagy feles volt, így megmaradtak a lakásban. Vagy hérben laknak valami kis tanyában magánosan a gyerekekkel. Néhol testvér, rokon osztozik a munkában, gondban.

A megélhetésért, „gyarapodásért“ csodálatos erőfeszítést végez egy-egy asszony, mint az a három gyermekes is, aki pár hold feles szőlőben lakik. Minden munkát elvégzett vagy elvégeztett. A feles termésből maradt megélhetésre való is. Van egy anyasertése, alig beszerezhető drága eleségen tartja.

— Miért nem adja el? — kérdezem — hisz nem érdemes ilyen körülmények között tartania!

— Dehogyan adnám! Akárhogy is, ha ráfizetéssel is, tartom, hogy semmi sem hiányozzék, amikor hazajön az uram, még azt gondolná, hogy elpazaroltam.

Egy másik asszony kizárólag a saját munkájából tartja fenn magát s kicsinyeit. Minden segélyt és az ura hazaküldte pénzét félretette, meggyűjtötte. Annyit összetakarított, hogy egy üszőt vett rajta. (Az urának meg se írta.) Még soha se volt tehenük, nem jutottak annyira. Most tavasszal már fias tehenük lesz az üszőből. Csak legalább akkorra hazajöhetne az ember, aki nem is álmodja a nagy meglepetést, hogy amíg oda van, azalatt így tud idehaza takarékoskodni, gyarapítani az asszony.

Ínséges kis tanyához érek. Nehezen tudok az ajtóig jutni a szabadon levő hamis kutyától.

Az ajtó zárva, de a kémény füstöl. Szűk kis ablakon át nézek be. Riadt gyermekarcok vizsgálódnak kifelé. Bízgatásomra nagy nehezen beengednek. Pár négyzetméternyi konyha, most kamrának használják. Kevés fa, répa, burgonya a sarkokban, fali polcon kenyér. Innen nyílik a valamivel nagyobb földes, alacsony, sötét szoba. Félnék gyerekek valami ágy-félén. Alig van rajtuk valami ruha. Mindnyája arca maszatos, szilvalekvárt ettek, ötven vannak.

— Édesanyátok hol van?

— Bement a városba, csak mi vagyunk itt hon.

— Miért nem akartatok beengedni?

— Édesanyám mondta, hogy „rekvirálók” járnak, be ne engedjük őket, mert olyan sokan vagyunk, hogy elvisznek valamelyikönket a feleslegből, — komolyan mondja az anyai tréfát a nyolcéves forma fiú. Ő vigyáz a kisebbekre. Édesapjuk Budapesten van két hónapja kórházban, keze, meg a lába sebesült.

— Karácsonykor küldött haza egy nagy doboz szalóncukrot, meg anyukának, meg mindnyájunknak ruhát — újságolják nekibátorodva. — Azt mondta édesanyám, hogy a kormányzónéni küldte.

Ínséges, üres lakásról, gyerekek ruhátlanságáról könnyű leolvasni, hogy itt a szegénység nem mostani új vendég.

A következő dűlő úton van egy másik sebesült honvéd családja. Saját kis portájukon laknak. Szorgalmas, ügyes embernek ismertem „civilben,” templomba is szorgalmasan eljárt. Ő is májusban ment el. Két hete van itthon egészségügyi szabadságon. Hónaljmanóval jár, keze is sérült. De az a reménysége, hogy nemsokára bot is elég lesz.

Elmondja, hogy sohasem tudta volna elképzelni, hogy annyit kibír az ember, amennyiben ott künn részük volt. De ezekről nem szívesen beszél... Hanem mióta Pestre ért, olyan sok szeretetet, gondosságot tapasztalt, hogy azt sem felejt el, amíg él. Aztán a hazaérkezésről beszél. Azt az érzést senki se tudhatja; kis otthonába, előre nem is jelezve, hazaérkezett. Két kis gyermeke még a mankót is csókolgatta.. hányszor megsímogatták azt a fadarabot! A kisebbik egyszer azt kérdezte: édesapám, én mikor kapok ilyen mankót, én is olyan sebesült katona szeretnék lenni, mint édesapám ..

Vasárnap meg a tanyai imaházban, ahol áprilisban volt utoljára, az istentiszteletet végigsírta. Azelőtt talán sohasem tudott így imádkozni, mint akkor ott a gödörben a pokolban — és azóta sokszor, most itt is a családjáért, magáért, bajtársaiért...

Szent Johanna.

„Kezdetben teremté Isten az eget és a földet és Isten lelke lebegett a vizek felett.”

A régi időben még mint egy fátyolon keresztül látta az ember a szellemi világot, de aztán sűrű sötétség borult a földre. Ilyen sötét kor volt

a XV. század is, amikor Johanna a sűrű sötétségben rést tépett, mely résen át Mihály arkangyal irányította csodálatos tetteit.

Ha Johannát meg akarjuk érteni, vessünk egy pillantást a korra, amelyben élt. Európában mindenütt a feudalizmus uralkodott. A jobbágyok hazájuknak földesuruk birtokát tekintették és a nemzetükhöz való tartozásukat közvetlenül még nem érezték át. A királyuk olyan messze esett tőlük, hogy közvetlenül csak a földesurukat és az Egyházat tisztelték. Franciaországnak csak egy kis része volt a francia király kezén. II. Henrik angol királynak több francia föld jutott, mint magának a francia uralkodónak, mert 1338-ban, a 100 éves háborúban, III. Eduárd rengeteg földet nyert s ez a sok francia terület soká az angolok kezén maradt. A franciák nagyon szenvedtek hazájuk megcsonkításán, szabadságuk elvesztésén, különösen, amikor a francia király meghalt és a maradék francia földet nem a fiatal francia trónörökös, hanem az angolok kapták. Franciaország e szorongatott helyzetében, 1412. január 6-án (a 12 legszentebb nap utolsóján) született Johanna Franciaországban. Egyszerű parasztemberekől származott. A szent sugalmak a lelkébe oltódtak abban az időben, amikor a lélek még a legfogékonyabb, azaz a születés előtt. Ekkor van a lélek legkevésbé kitéve a földi erő behatásának. Johanna későbbi életére nagyfontosságú falusi nevelkedése, mert a szülőhelyén Domrémyben druidák — szent kelta papok — laktak egykor. Olyan gyermek volt, mint a többi csak buzgón látogatta a templomot. 13—14 éves korában kezdtek látomásai lenni és „hangokat” is hallott. Mihály arkangyal megjelent neki és azt mondta, legyen jó leány és fogadjon szót Szent Margitnak és Szent Katalinnak, akik vezetői lesznek.

Ezek mindketten keresztény mártírok voltak. Franciaország templomaiban Szent Margitot úgy ábrázolják, amint egyik lábával a sárkány nyakán áll, mert — a monda szerint — amikor elfogták és bezárták, sárkány kísértette meg. Szent Katalinról pedig azt mondják, hogy egy pogány király leánya volt, aki a keresztény hitre tért. Maxentius kiadta a rendeletet, hogy nyilvánosan imádjanak bálványokat. Katalin megtagadta az engedelmességet. 50 tudós férfi útján igyekeztek őt meggyőzni, azonban Mihály arkangyal segítségével ő győzte meg az 50 férfit és azok már mint keresztények mindannyian máglyahalált szenvedtek Katalinnal együtt. Amíg Szent Margittal a sárkány, Katalinnal pedig az arkangyal, addig az üzenetet hozó galamb mindkettőjükkel szerepel. „Fogadj mindent nyugodtan, ne törődj szenvedéseiddel, így biztosan a Paradicsom birodalmába jutsz.” Ugyanezeket a szavakat mondta Mihály arkangyal Johannának. 5 éven keresztül befolyásolták őt a „hangok”, hogy menjen és szabadítsa fel a nemes francia városokat Orléant és Reimst az angol megszálló csapatoktól. Végre 1428—29-ben sikra is szállt Orléans-ért.

Sokat beszéltek és jóslgattak ebben az időben Franciaországban egy szűzről, aki Francia-

országot meg fogja menteni. A csillagjósok az időt már elérkezettnek mondták.

Johanna fehér páncélöltözeten, fehér lóra ült és kardjához csoda útján jutott. Először csak látomásaiban látta a kardot, majd Szent Katalin hívta, hogy jöjjön a Fierboisi Katalin templomba, ahol a főoltár mögött megtalálja a kardot. Johanna meg is találta a három keresztel díszített kardot, melyet a „hangok” szerint Martel Károly, sőt Nagy Sándor is használt. Martel Károly Tours-nál, 732-ben ezzel legyőzte a mohamedán sereget. 700 évvel később ugyanaz a kard Johanna kezében az angolokat győzte le és kergette el Franciaország földjéről. 1429. nyarán Johanna győzelme tette lehetővé, hogy a francia trónörökös Reimsban VII. Károly francia királlyá koronázták. De a királyi udvar féltékenysége folyton erősödik Johanna ellen, végül a király is, akit Johanna juttatott trónra, bedől az udvar intrikáinak és számúzi őt. Csak a katonák tartanak ki mellette. Végül is azonban az ártatlan hősnőt, a francia haza megszabadítóját a Burgundiak elfogták, eladták az angoloknak, akik egyházi inquisitios törvényszék elé állították istentelen eretnokség vádjával, amit Johanna sehogyse tudott megérteni, hiszen ő mindig csak Istennek tetsző dolgokat cselekedett és csak az Isten által sugalmazott „hangokat” követte. Wycliffel és Hussal együtt Johanna is az V. Atlantis utáni kor hajnalának egyik hirdetője. Jézus nevével ajkain, teljes istenhittel a szívében halt máglyahalált a Rouan-i piacon 1430-ban. „Egy szentet hamvasztottunk el” mondták az egyszerű angol katonák, akik szívük ellen hajtották végre a kegyetlen parancsot.

1456-ban a Reims-i püspök nyilvánosan felmentette Johannát a „bűnei” alól és néhány évvel ezelőtt a római katolikus egyház szentjévé avatta.

Bár Johanna már nem érte meg Franciaország teljes felszabadulását, ami halála után néhány évvel megtörtént, az mégis maradandóan az ő dicsőségét hirdeti, mert nélküle sohase történt volna meg.

Törökország útja.

A feltámadt beteg ember.

A legutóbbi időkben ismét felmerült az a kérdés, hogy vajjon Törökország semleges marad-e? Anélkül, hogy a kérdéssel szemben álláspontot foglalnánk el, a következőkben ismertetni fogjuk a modern Törökország világpolitikai helyzetének alakulását, kapcsolatban azzal a nagyarányú reformmunkával, amelyen Törökország az utóbbi negyedszázadban keresztülment. Törökország helyzetének megítélésénél ez a történelmi visszatekintés annál fontosabb, mivel a mai Törökország semmi tekintetben nem hasonlít a szultánok birodalmához s ennél fogva hibás következtetésekre vezetne, ha analógiákat akarnánk felállítani.

A török összeomlás.

A harc képtelenné vált Törökország 1918. október 30-án fegyverszünetet kötött, melynek lesújtó feltételeit az Agamemnon angol csatahajó fedélzetén Cathorpe admirális diktálta az antant nevében. Mindenekelőtt meg kellett nyitni a tengerszorosokat és az erődöket antant csapatok szállták meg. A hadsereget egy-két csapattal kivételével le kellett szerelni, kiűriteni Tráciát, valamint a Kaukázus és Perzsia megszállt részeit. VI. Mehmed szultán, aki uralmát féltette az esetleges forradalomtól, mindent elkövetett, hogy az angolok kegyeit megnyerje, sőt a birodalmat angol protektorátus alá helyezze. A fáradozások azonban meddők maradtak, mert az antant immár halottnak tekintette az oly régóta „Beteg embert,” kinek örökségét most már az angol érdekeknek megfelelően fel akarta osztani. Nem várt ellenállást, mert szultánja és annak klikkje után ítélte meg a török népet, mely pedig nem halt meg, csak elalélt.

A lealázó feltételek —, melyekről következtetni lehetett a békére is — óriási felzúdulást keltettek. A török haderő egyes részei ellentálltak. Példájuk új erőt és lelkesedést gyújtott fel azokban, akik a török nemzet élniakarását képviselték s a rabiga helyett inkább az élet-halál harcot választották. Ezek közül kimagaslott Kemál Musztafa tábornok, a Dardanellák védelmi harcainak egyik legendás alakja, aki már kora fiatalságában szerepet játszott, mint a Konstantinápoly ellen 1908-ban felvonuló ifjú-török hadsereg parancsnokának, Mahmud Sefket basának vezérkari tisztje.

1919 májusában Kemál saját kérésére az ország keleti részébe rendelték s ő el is indult, azzal a szándékkal, hogy megszervezi a nemzeti ellenállást. Július 23-án Erzerumba összehívta a keleti tartományok kongresszusát, majd szeptember 4-én Sivaszban gyülekeztek az összes tartományok kiküldöttjei s megalakították a Védelmi Ligát, melynek elnökéül Kemál választották meg. A szultán, aki tulajdonképpen az antant foglya volt, elfogatási parancsot adott ki Kemál ellen, amelynek azonban nem lett foganatja. A mohamedánok legfőbb papja, a Sejk-Ül Izlám kiátkozta Kemált, aki egyelőre került a nyílt szakítást a szultánnal és kormányával.

1920 elején Sztambulban összeült a nemzeti gyűlés, amelyen ugyan Kemál nem vesz részt, a képviselők többsége azonban az ő híve. Lloyd George úgy találta, hogy a török parlament nem paríroz eléggé s ezért május 16-án a fegyverszünet súlyos megsértésével angol csapatok szálltak partra Sztambulban s szétverték az országgyűlést.

Az angol fellépés kedvezett Kemál mozgalmanak annyiban, hogy most már a török nép legszélesebb rétegei is belátták, hogy nem számíthatnak idegen segítségre s maguknak kell megvédeniök hazájukat. Lassan azután egész Törökország is megmozdult s 1920 április végén a szétűzött és kiegészített parlament, mint „Nagy Nemzetgyűlés” Kemál elnöklete alatt összeült An-

gorában — a mai Ankara — és a görög-angol offenzíva ellen a végsőkig menő harc mellett döntöttek. Augusztus 10-én a hivatalos török kormány képviselői aláírják a szégyenletes sèvres-i békét s ez a szultánt teljesen lejáratta a török nép előtt, melynek hazáját a trianoni békéhez teljesen hasonló módon szétdarabolták. A sèvres-i béke adta meg a lökést a török népnek, hogy megkezdje szabadságharcát.

Az ellenállás megszervezése.

A szörnyű meggyalázásra a török nép talpraállott. A halottnak hitt beteg ember kinyújtotta tagjait, amelyekbe élet költözött és feltámadt. Erős hadsereg kezdett kialakulni, melynek egyes részei ismét benyomulnak a Kaukázusba és 1920 decemberében leverik az eriváni örmény köztársaság seregeit, majd behatolnak Georgiába. Az év végén még egy nagy szerencse éri a törököket. A görög katonai klikk visszahozza trónjára az elűzött Konstantin királyt, Vilmos császár sógorát. Ez felbőszítette a franciákat, akikben újra éledezni kezdett a hagyományos török szimpátia.

1921. január 7-én Eski-Sehir mellett hatalmas ütközet zajlott le, melynek eredményeképpen az angol-görög előnyomulás elakadt. A lélegzethez jutott Orosz Tanácsköztársaság is Törökország segítségére sietett, mert inkább akarták a tengerszorosokat továbbra is török, mint angol kézben látni. Március 16-án Moszkvában aláírták a török-orosz szerződést, mely teljesen paralizálta az ugyanazonnap Kraszin által megkötött orosz-angol egyezményt. Lloyd George ismét csalódott, mert nem sikerült éket verni az oroszok és a törökök közé, sőt egymás után születtek meg az egyezmények Oroszország égisze alatt a három keleti mohamedán állam: Törökország, Perzsia, Afganisztán, valamint Oroszország között, nyilvánvalóan Anglia elleni éllel.

A franciák a maguk részéről szintén a közvetlen megegyezés útjára léptek és március 21-én messze dél felé vonták vissza a demarkációs vonalat a törökök javára. Március 31-én nagy csata zajlott le In-Önű mellett, amelyben a görög-angol seregek újabb vereséget szenvedtek. Ez óriási felzúdulást keltett Angliában s a közvélemény — valamint a katonai szakértők is — az angol közreműködés beszüntetését követelték, hogy az esetleges további kudarcok csak a görögök nyakába szakadjanak, akik áprilistól kezdve most már a maguk szakállára folytatták a hadműveleteket. A görögök azonban vereséget vereségre halmoztak s 1921 októberében Franklin Bouillon megkötötte a híres török-francia egyezményt, amely már tulajdonképpen előzetes különbékének tekinthető az egyenjogúság elvének alapján. A franciákat az olaszok követik s ettől kezdve a törökök a két nagyhatalom részéről titkos és nyílt támogatást élveznek a görögökkel, illetve Angliával szemben.

A török szabadságharc.

1921 vége felé Kemál figyelme kelet felé fordul. A Kaukázusban felbukkan Enver pasa, aki

az összeomlás után néhány társával Berlinbe, majd pedig Moszkvába menekült és a szovjet kormány támogatásával, immár vörös lobogó alatt próbálta megvalósítani grandiózus álmoképeit. Folytatni akarta a harcot a gyűlölt angolok ellen s elűzni személyes ellenségét, Kemált, a török nép éléről. Ámde Kemál fáradhatatlan energiával és szervezőképességével sereget gyűjtött, szembe fordult a bolsevikokkal, akiket több ütközetben megvert. Enver nagyratörő terveinek a halál vetett véget, mely veszített csata után egy barlangban, a Cseka által érte el a távoli meseváros, Szamarkand közelében. 1922-ben a török hadsereg nagy erővel készülődött a döntésre. A görögöket továbbra is az angolok támogatták, míg a törökök a franciák és a szovjet részéről kaptak titkos és nyílt segítséget. Augusztus 26-án megkezdődtek a török seregek támadó hadműveletei, melyeknek eredményeképpen a török csapatok minden idők legbámulatraméltóbb hadművelete után szeptember 9-én bevették Szmirnába. Ekkor már egyetlen harcóló görög katona sem volt Anatólia területén. Roppant szákmány volt a győztesek martaléka, de mindennél becsebb volt az, hogy a kivított szabadságot és függetlenséget többé semmi elképzelhető hatalom és erő nem dönthette meg. A dicső multú török nép élniakarása, hazaszeretete és emberfeletti hősie kitarása győzött a túlerő ellen és biztosította az ország függetlenségét és szabad jövőjét.

Október 11-én Mundiában megkötötték a török-görög fegyverszünetet, amellyel végetért Törökország háborúja és győzelemmel fejezte be szabadságharcát.

Az új törökország.

Ekkor Kemál és hívei a köztársasági államforma mellett döntöttek s elhatározták a kalifátus és a szultánátus megszüntetését, bár tisztában voltak ennek hátrányaival is. A világ mohamedánjai — akiket a hit fűzött egybe — a győzelem óta büszkén tekintettek Törökországra.

Az újjáéledt, sőt mondhatni megszületett török nacionalizmus azonban még az annyira fontos és értékes vezető pozícióról is lemondott, amelyet az izlám szolidaritása biztosított és likvidáltak a kalifátust, bár ennek megmentése érdekében a kalifátus hívei még Kemált is felkérték, hogy legyen ő a kalifa, tegye fejére a szultánok ősi koronáját, a szurgudzsált és övezze derekára a Próféta szent kardját. Kemál azonban már csak azért sem fogadta el a trónt, mert a szultáni méltóság akadályozta volna őt a multtal való végleges szakításban és nehezen vihette volna végbe a török állam teljes átférmálására vonatkozó terveit.

A béketárgyalások előtt végre megbukott Lloyd George s utóda, a konzervatív Bonar Law már hajlandó volt méltányos megegyezésről tárgyalni. Végtelenbe nyúló huzavonák után 1923. július 24-én aláírták a lausannei békét, amelyet Törökország politikai és gazdasági függetlensége jellemez. Az igazi török területek — a régi ozmán birodalom legszerveesebb részei — Drinápolyal, a

Szent várossal együtt megmaradtak, sőt kelet felé, Oroszország rovására gyarapodtak is Kars és Ardahan kerületekkel. Kemál bölcs mérsékletet tanusított, amikor nem állott élesen szembe a tulajdonképpeni brit érdekekkel s a vitás moszul-iraki petróleumterületek kérdését is nyitvahagyta. Ebben később a Népszövetség döntött, természetesen inkább az angol érdekeknek megfelelően.

A lausannei béke után megkezdődött Törökország átalakulása, a török nép átvezetése a közép-korból a jelenbe s a korszerű, modern államszerkezet kiépítése. A belső rend azonban még sokáig nem állott helyre, mert akik nem akartak belemenyugodni a régi világ, különösen a kalifátus, eltörlésébe, komoly ellenforradalmakat támasztottak, amelyekkel kapcsolatban a perzsa határszélen lakó fanatikus kurdok is több ízben felláztak. Kemál és Izmet pasa — Izmet Inonü — azonban véres küzdelmek után leverték a felkeléseket és a politikai ellenfelekkel szemben elrettentő megtorlást alkalmaztak.

A török külpolitika a szabadságharc győzmes befejezése után a kapcsolatok helyreállítására és megszilárdítására törekedett. Elvei, módszerei és eredményei már mindenki előtt közismertek. A török külpolitikát elsősorban az ország sajátos érdekeinek felismerése, a világos ítélőképesség és a realitás érzéke jellemezte mindig, mióta Kemál forradalma lezajlott. Ez a realitás hozta magával a külpolitikai hajlékonyságot, a szövetségesek megválogatásának rendkívül ügyes képességét, a kedvező világpolitikai konstellációk felismerésének készségét.

A háború

A keleti harctéren változatlan heveséggel folynak a támadó és elhárító harcok. A szovjet hadvezetőség a napokban ismét újabb és nagyszámú tartalékot vetett harcba, hogy áttörje és bekerítse a németek arcvonalát. Ezt a célt azonban nem érte el, mert a németek a mozgóharc ügyes alkalmazásával mindig kitértek a körülférés elől. Ez a harcmódszer ugyan azt eredményezte, hogy jelentős nagyságú területet engedtek át az ellenségnek, de ebben a háborúban a területnyerés nem játszik döntő szerepet.

A cél az, hogy a lehető legkevesebb veszteséggel muljék el a téli idő, amely kétségtelenül a szovjet csapatok számára nyújt előnyöket. Ezt a célt elérték, mendennünnen tervszerűen vonultak vissza a hátrább levő és közben kiépített állásokba. A hátrahagyott utóvédek pedig hallatlan nagy veszteségeket okoztak az ellenségnek.

A tervszerű visszavonulásokkal a német csapatok elérték azt, hogy a veszteségek aránylag kicsinyek és rövidebbre vonták össze a többezerkilométeres arcvonalat. Ezen a rövidebb arcvonalon most már sokkal nagyobb erők gyűltek össze, mint eddig voltak. Ezek azután az időjárás kedvező fordulása idején támadásba mehetnek át. Nemrég ismét több fontos és előretolt hídfőállást üritettek ki tervszerűen a németek. Közli a német hadvezetőség azt is, valószínű, hogy az arcvonal további

megrövidítésére is sor kerülhet és a csapatok a hátrább kiépített védelmi vonalakban helyezkednek majd el.

Misike hazajön.

Alighogy lelépek a villamosról, szaladnak felém a napközisták nagy lelkesedéssel: Misike hazajön!

Siettetve szöknek mellettem, még a szembejövő iskolásoknak is odakiáltozzák: — Hallottátok, Misike hazajön!

— Már reggel tudtuk — legyintenek azok. — Ács néni körüljárta az osztályokat örömeiben. Még ajándékokat is kapott a tanítónéniktől, bizony!

Ács néni a kapuban söpör. Sugárzik, ragyog, úgy beszélne már, de ebédre csöngetnek, hát csak odaintegünk neki: Majd takarítás után!

Leckeóra végére be is kopogtat és létrát, vödört hoz az ablaktisztításhoz. Pedig ragyognak az ablakok, de sok a mondanivalója, meg aztán — így szokta ezt máskor is. Addig mosta a táblát vagy törölte a poros lámpákat, míg elsóhajtozta egész életét. Megsíratta újra Linkát és Piroskát, kis halottait, az elhagyott falut és Ács bácsit. Megmutogatta azt a levelet is, ahol meg volt írva szépen: „...nebúsulj édespárom, majcsak megsegít az Isten, osztán folyóttok tik is Misikével...” Fel is jöttek nemsokára, mert Ács bácsi lezuhant az építőállványról és a gerincét törte.

Mi igen elcsöndesedtünk ilyenkor. Az elsők lehajtott fejjel szípoztak, a nagyobbak pedig becsukták olvasmányaikat és Misike igaz történetén merengtek tovább. Volt olyan szép és olyan szomorú, mint egy igazi mese.

Ács bácsi a kórházi ágyon várta őket, de már a kezét sem tudta felemelni, hogy megölelje kisfiát.

— Vigyázz rá nagyon — lehelte elhalóan. — Csak ő marad neked. Iskolát is járass vele, hogy ember legyen belőle.

— Azóta eltelt három esztendő, de Misikét idegenek vigyázzák, nem az édesanyja. Ő csak álmaiban látja, hogyan fejlődik, okosodik és kitárt karjait öleli a fekete éjszakába. Misikét a menhely egy messzi tanyára vitte és addig vissza nem engedti, míg valami lakást nem talál az asszony.

Mennyit sírt ezért Ácsi néni, mennyit hurcolta vigasztalan bánatát a gyerekek közt.

De ma már mosolyog és szívére szorítja kezét boldogságában. Nemsokára vonatra ül, hogy visszahozza egyetlen kincsét, mindenét.

Temetés volt tegnap a baraktelepen.

Megürrült egy ágy, egy szekrény, meg egy félszoba. Meghalt egy öreg kintornás, hogy helyet adjon Misikének. Így van ez itt sokszor Augusztalepen.

... Várunk Misike mi is örömben és megilletődötten! Mennyi játékot gyűjtöttünk már neked! Tele van vele egy polc képeskönyvvel, labdával, meg ólomkatonákkal. Majd itt leszel közöttünk egész délután a napköziben. Harminc kislány szórakoztat, fésül, mosdat téged. Még az uzsonnáikat is megosztják veled.

Világ folyása.

Paradicsommal is lehet törleszteni a terménybeszolgáltatást. A terménybeszolgáltatási rendelettel kapcsolatban a gazdák körében mozgalom indult meg aziránt, hogy egyes kerti veteményeket is lehessen a pontrendszer alapján beszolgáltatni. Különösen a paradicsomtermelők kérték azt, hogy a paradicsom, ez a mindenképpen fontos népelelmezési termény beszolgáltatható legyen. A kormány bizonyos megértéssel fogadta ezt a kívánást és megfontolás tárgyává teszik a kérelmet. Szinte teljes egészében biztosra vehető az, hogy a paradicsommal is lehet majd törleszteni a kötelező terménybeszolgáltatást, de a kormány ezután állapítja meg azt, hogy egy métermázsas paradicsomot hány búzaegységnek fognak elszámolni.

Ez az intézkedés a termelőknek egy egészen széles rétegét érinti és ezért kívánatos, hogy minél előbb megtudják az érdekeltek, hány búzaegység fejében veszik át a paradicsomot. Szó volt arról, hogy az uborkát és a dinnyét is vegyék be a beszolgáltatható termények közé, de ezt a kérelmet a kormány nem tette magáévá.

A burgonyabeszolgáltatás új szabályozása. Minden termelő köteles a termelt burgonyájából a háztartási és gazdasági szükségletén felüli burgonyamennyiséget beszolgáltatni. Kivétel a gazdasági cselédek konvenciók földjén termelt burgonya, ez teljes egészében megmarad a gazdasági cselédeknek.

Somogy megye barcsi, kaposvári, nagyatádi és szigetvári járásának, továbbá Szabolcs megye dadai felső, kisvárdai, nyírbaktai, nyírbátori, nyírbogdányi és tiszai járásának, valamint Szatmár megye mátészalkai és nagykarolyi járásának, úgyszintén Ung megye nagykaposi és Zemplén megye bodrogközi járásának minden termelője (itt is kivétel alá esnek a gazdasági cselédek) ugyancsak köteles a burgonyatermésnek a háztartási és gazdasági szükségletén felül való részét beszolgáltatni, de ezekre a termelőkre már az 1942. év decemberében volt rendelet és így a múlt év decemberi rendelet irányadó. A különbség abban van, hogy a múlt év december 11-én attól az időtől számítva másképen volt megállapítva a visszahagyható gazdasági és háztartási szükséglet, mint ahogyan a mostani rendelet megállapítja az ország többi részére.

A termelő háztartási és gazdasági szükségletére a következő mennyiségek vehetők számításba:

Az ország nagyobb részében (a fent nem említett vármegyékben) 1943. február 13-ától számított időtől az új termésig: 1. a termelő háztartásához tartozó, általa élelmezett minden személy után, 70 kg, 2. a február 13-án a termelő birtokában levő minden olyan sertés után, amely a termelő sertéslapjára fel van jegyezve 150 kg, a koca várható szaporulatára 150 kg, 3. a termelő tulajdonában levő minden tehén után 300 kg, 4. a

termelő gabonalapjára bejegyzett minden kat. hold 1942/43. évi burgonyavetésterület után 10 métermázsas burgonya. Ez a mennyiség tartható vissza, a többi beszolgáltatandó. Szeszfőzde tulajdonosa a burgonyaszesz főzésre is tarthat vissza.

Az ország kisebb részében pedig, a fent említett megyék járasaiban a visszahagyható mennyiség 1942. december 11-ikétől számítva az új termésig, a következőképpen van megállapítva: 1. Háztartási szükségletre személyenként 1 q. 2. Minden sertés után, ami fel volt 1942. december 11-én a sertéslapra jegyezve 3 q, a koca várható szaporulatára 3 q. 3. Minden tehén után 6 q. 4. Vetőmagra holdankint 10 q. Jól jegyezzük meg, hogy ezekben a járasokban ezek a mennyiségek 1942. december 11-től való időkre szólnak az új termésig, tehát az eddig eltelt időben az embereket és állatokat már ennek a terhére kellett élelmezni. Ennek következtében nem lehet most azt csinálni, hogy az említett járasokban is annyi mennyiséget tartsanak, mint amennyit az ország többi részére most megállapítottak. Nem lehet akkor sem, ha esetleg az eltelt idő alatt már többet felettek, mint amennyi a különbség ezen nagyobb és most megállapított kisebb mennyiség között.

A meglevő készleteket a községházán a meghirdetett időben be kell jelenteni és ugyanakkor be kell jelenteni azt is, hogy a háztartási és gazdasági szükségletre a termelő mennyit tart vissza. A felesleget a községi elöljáróság által megállapított időben a Burgonyakereskedelmi Egyesülés tagjának át kell adni. Az Egyesülés meghatározott időben átvevőt küld ki és az készpénzben kifizeli az átvett és beszolgáltatott burgonyát. Az árnál a hatósági áron felül még mázsánként 1.50 pengő veremelési költséget is kell fizetni. A termelő a burgonyát az átvételig romlástól megóvni, megfelelően tárolni köteles. A termelő a vasútállomáson köteles a burgonyát átadni. Ha fuvarral nem rendelkezik, a község rendel ki fuvarát és annak díját köteles a termelő megfizetni. Aki a burgonyát nem akarja átadni, attól szükség esetén karhatalommal veszik át.

Tavasszal kibővült szervezettel folytatódik a papírhulladékgyűjtés munkája. Felemelték a hulladékpapír beváltási árát. Nagyszabású és nemzetgazdaságunk szempontjából döntő jelentőségű munka az, amit a Magyar Papirosipari Nyersanyagbeszerző Kft. a papírhulladékgyűjtés terén végez. Amióta a vállalat széleskörű organizációjával tevékenyen irányítja a papírhulladékgyűjtés munkáját, azóta a papírgyártásban felhasználható papírhulladék mennyisége megháromszorozódott. A Magyar Papirosipari Nyersanyagbeszerző igazgatóságának erőteljes szakértő tevékenysége nyomán ugyanis a régebbi átlagosan 700 vagón körül mozgó hulladékpapirosforgalom a múlt esztendőben már 2300 vagónra növekedett.

Ezt a sikert hatékony propagandával, türelemmel és gondnal nevelt bizományosi gardával érték el. A hazai papírgyártás szempontjából óriási jelentősége van ezeknek az eredményeknek, mert ma már a papíripar nyersanyagszükségleté-

nek jelentékeny részét tudja ilyen módon a hazai hulladékpapírgyűjtésből fedezni.

Nem kétséges azonban, hogy a gyűjtési eredményt tovább is lehet fokozni, hogyha a nagyközönségnek az eddiginél is szélesebb rétegei kapcsolódnak be a papírhulladék gyűjtésének akciójába. Ezért igyekszik a Magyar Papirosipari Nyersanyagbeszerző, hogy fokozottabb mértékben teremtsen meg a kapcsolatot a fővárosban és a vidéki nagy városokban a házfelügyelőkkel, akiknek bevonásával lehet csak a háztartási gyűjtést folytonossá tenni.

A tavaszi gyűjtőmunkára most az eddiginél is erőteljesebben készül fel a Magyar Papirosipari Nyersanyagbeszerző vezetősége. Elsősorban a fővárosi gyűjtést akarják intenzívebbé tenni. Ennek érdekében a budapesti bizományosi létszámot 9-ről 15-re emelték, ami azt jelenti, hogy ezentúl 15 körzetben folyik majd az állandó gyűjtés munkája. Az új bizományosokat azoknak a kereskedőknek sorából választották ki, akik az eddigi papírhulladékgyűjtési munkában kitűntek és érdemeket szereztek. Bizonyosra veszik, hogy az új bizományosi hálózat révén a gyűjtési eredmények a tavalyit is meghaladják majd és ezzel a papírgyárak nyersanyagellátása, tehát a kész papírru termelés is megfelelően kedvezőbbé válik.

Ugyancsak jelentékeny mértékben növeli majd a siker kilátásait a közellátási miniszternek most kiadott rendelete, amely a papírhulladék beváltási árának felemeléséről intézkedik.

Az új árak feltétlenül ösztönző hatással lesznek a papírhulladék beszolgáltatására és ezzel könnyebbé válik a gyűjtőhálózat munkája is.

Mi minden veszélyezteteti a vakok testi épségét az utcán? A Vakok Szövetségének egyik választmányi tagja elmondta, hogy a pesti utcákon egyre szaporodnak azok az akadályok, amelyek az emberek nemtörődömségéből vagy tapintatlanságából veszélyeztetik a vakok testi épségét.

A keskeny járdákon is állnak, nem is mindig a járda szélén beton-négyszögbe ágyazott irányjelző és a gépkocsi forgalmat vagy parkírozást szabályozó táblák. Ezek az esti csökkentett világításnál sokszor még a látókat is akadályozzák a közlekedésben, a világtalanokra pedig súlyos baleseti veszélyeket rejtenek magukban. Ezeket a jelzőtáblákat igen célszerűen lehetne a házfalakból kinyúló karokon elhelyezni.

A vakok általában a házfalak mentén tapogatták ki útjukat fehér botjukkal és itt még több akadály fenyegeti testi épségüket, mint a járda szélén, ahol csak a telefonfülkékre, meg a világítóoszlopokra kell vigyázniuk. A falak mentén állnak ugyanis a sűrűn elhelyezett mérlegek, itt rakják ki egyes bútorkereskedők mintadarabjaikat vagy szállításra váró — sokszor félnapig váró — bútoraikat. A falakhoz támasztják a kerékpárokat, ahelyett, hogy a járda szélén helyeznék el, ami sokkal kevésbé veszélyes. A faspincék előtt gyújtóskötegek állnak, egészen fölösleges cégérül. A kályhászemek előtt mintakályhák és téglarakások

akadályozzák a forgalmat. Az is veszélyes, hogy egyes pincék lejáratát a ház falánál kijebb esik.

Mindezekből a panaszokból az a méltányos kérés hangzik ki, hogy a járdát hagyjuk meg a járókelőknek és különösen legyünk tekintettel a világtalanokra, akik között igen sokan napi többórás gyalogjárással, saját erejükből keresik meg kenyerüket. A Vakok Szövetségének mintegy ezer-egyszáz tagja él és dolgozik intézetben kívül. Ezeknek csak egy része tesz szert évek hosszú sora alatt olyan ügyességre, hogy bármilyen akadályt megérez és ki tud kerülni. Legtöbben minden igyekezetük ellenére is belebotlanak a fentiekhez hasonló váratlan és értelmetlen akadályokba és megtörténik, hogy egy balesettel még rontanak ügyis súlyos helyzetükön.

Kiküldöttük a mindannyiunkra kötelező részvét és tapintat érzéséhez fordult, amikor arra kért, hogy hívjuk fel a nagyközönség figyelmét a fenti, könnyen kiküszöbölhető forgalmi akadályokra.

Leszállítják a nagykorúság korhatárát? Nemrégiben a főváros közigazgatási bizottságában javaslatot terjesztettek elő a nagykorúság korhatárának leszállításáról. A polgármester ezután jogászai szakvéleményt kért dr. Szokolay Leótól, a budapesti árvászek elnökétől és dr. Feigler Károly tiszti főügyésztől.

A szakvélemény mindenekelőtt megállapítja, hogy a gyámhatósági felügyelet vagyoni jogi téren és személyi vonatkozásokban is jelentős előnyöket és másként biztosítható oltalmat nyújtott a 21 és 24 év között levő kiskorúaknak, amit semmiképpen sem lehet a kiskorúakra nézve általában hátrányosnak vagy legalább is felesleges tehernek minősíteni. Tény az, hogy külföldön hamarabb válnak a férfiak és a nők önjogúakká, viszont hazai törvényhozásunk immár több mint félévszázad óta, megingathatatlanul ragaszkodik a 24 éves korhatárhoz. Álláspontját nem befolyásolta sem az a körülmény, hogy időközben minden külföldi állam leszállította a korhatárt, sem pedig az a megfigyelés, hogy az utóbbi évtizedek alatt széles néprétegek műveltségi színvonala emelkedett. Minden bizonnyal az a tapasztalat is érvényesül, hogy fiatal nemzedékeink nem mutattak olyan fokú önállóságot és felelősségvállalást, amint az önjogúság akadálytalan megadásához szükség van. Ennek tulajdonítható, hogy bár iskolázott fiatalágunk értelmi színvonala sokszor meg is haladja a nyugati államok ifjú nemzedékeinek hasonló képességeit, de gyakorlatiasság és felelősségvállalással párosult önállóság tekintetében az összehasonlítás nem mutat fel reánk nézve ilyen kedvező eredményt.

Más oldalról viszont kiskorú orvosok, jogászok, tanítók látják el kiválóan hivatásukat és atyai hatalom vagy gyámság alatt maradnak, mert a nagykorúsításhoz nem elég a testi és szellemi érettség, önmaguk eltartása, nem elég a nagykorúsításhoz szüleik hozzájárulása, hanem igazolniuk kell azt is, hogy a nagykorúsítás valamely fontos okból érdekükben áll.

A nagykorúság korhatárának leszállítása pénzügyi szempontból előnyt jelentene a kincstárra és az önkormányzati testületekre, viszont érzékeny anyagi veszteséget okozna a köztisztviselők gyermekeinek, akik így előbb veszítenék el családi pótlékukat.

A szakvélemény szerint a nagyhorderejű módosításra csak az általános magánjogi kodifikáció keretében vagy a gyámügyi reform megvalósítása esetében kerülhet sor.

XII. Pius: „Bár felébredt az isteni szeretet a vágyat a hatalmasokban, hogy véget vessenek a földön a vérfürdőnek és a rombolásnak.” A vatikáni kertekben levő IV. Pius-villában XII. Pius pápa jelenlétében megnyitották a pápai tudományos akadémia heledik esztendejét. A megnyitó ünnepségen résztvett Spellman new-yorki érsek.

XII. Pius „Törvények, amelyek a világot kormányozzák” címen mondott beszédében hangsúlyozta, hogy a világot az isteni szeretet teremtette és az irányítja az emberiség történelmét és haladását is. Bár felébredt ez a szeretet — mondta a pápa — a hatalmasokban, de minden emberben is a vágyat és a jóindulatot az egyetértés iránt, hogy ilymódon lehetővé váljék békében és igazságban élni és véget vetni a földön a vérfürdőnek és a rombolásnak.

Nem romlottak a vermelt élelmiszerek. A legtöbb vidéken a gazdák már felbontották az élelmiszeres vermeteket. A termékek átválogatása után kiderült, hogy a romlási százalék az idén jóval kisebb mint a múlt évben volt. A burgonya alig szenvedett fagykárt, a gumók épek és egészségesek. A szabolcsi nagy termelő körzetben főleg Ella-burgonyából van nagy készlet. Amint az olvadástól felázott utak megjavulnak, a szállítás újból megindulhat a vasúthoz. Eger vidékén sárgarépbából és petrezselyemből vannak tekintélyes készletek. Kecskemét és Nagykőrös vidéken kelkáposzta, kalarabé és zeller vár értékesítésre. A makói körzetben sok kevertzöldség és nemesített torma vár értékesítésre.

A gazdák minden vidéken nagy gondot fordítottak a vermelt áruk megóvására, ami azt mutatja, hogy a különböző tanfolyamokon jól elsajátították a vermelés, áruosztályozás és a téli megóvás különféle módozatait.

Hasznos tudnivalók.

Fokozzuk lucernatermesztésünket. Bizonyos, hogy nem egy olvasónk azt mondja a cím elolvasásakor: Könnyű ezt mondani, de honnan vesszünk lucernavetőmagot? Tudjuk, hogy ma nagyon nehéz lucernavetőmagot beszerezni és mégis foglalkoznunk kell ezzel a kérdéssel, mert hazánk legjobb és legbiztosabb takarmánynövénye a lucerna, amelyik nem csak sok, hanem igen jó takarmányt is ad. Minden gazdának arra kell töre-

kednie, hogy szántóföldjének legalább egytizedén lucernát termesszen. Ha ez meglesz, biztosabb lesz állattenyésztésünk és felkészülhetünk arra, hogy a háború befejezése után Kelet-Európának Svájcra lehetünk.

Lucernatermesztésünk fokozásával nemcsak jobb lenne állatállományunk, hanem több lenne istállótrágyánk is, ami a talajerő fenntartását jobban lehetővé tenné. Erősen tapasztalhatjuk talajaink termőerejének kimerülését és nem szabad megvárunk azt, amíg a teljes vagy legalább is még nagyobb mérvű kimerülés bekövetkezik, hanem annak megelőzésére már most fel kell készülnünk.

Kétségtelen az, hogy újabban örvendetesen kezd növekedni a lucernatermesztés térhódítása és mind több és több lucernát vetnek. Tekintve a lucernatermesztés nagy jelentőségét, igyekszünk arra a kérdésre rávilágítani, hogy miképpen biztosíthatjuk leginkább lucernatermesztésünket?

A lucerna mélyrétegű, televénydús, jóerőben levő talajon díszlik legjobban és olyan talajban, amelyikben van elegendő mész. A lucerna a talaj mésztartalmát nagyon igénybeveszi, úgyannyira, hogy a lucerna megerősödése után évente a talajból 10 q meszet él ki. Lehet lucernát gyengébb talajokon, sőt még sziken is termesztetni, de akkor nagyon kell vigyázni arra, hogy a talajnak elegendő tápanyagot adjunk már előzőleg és a talajt nagyon jól készítsük elő. Legjobb az olyan talajelőkészítés, ha a talajt ősszel megtrágyázzuk és a trágyát még ősszel le is szántjuk. Igen tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a lucerna talajjavító — hát javítsa meg magának a talajt!

Ott is hibáznak, hogy rendszerint kevés vetőmagot vetnek, mert azt gondolják, hogy a lucerna majd megsűrűsödik. A lucerna csak áltál sűrűsödik, hogy nyakából hajtást enged, tehát nem bokrosodik. A lucernának sok az ellensége: pajor, drótféreg, stb., amelyek a gyökeret elrágják, tehát a lucernát ritkítják. Ritkítja a lucernát az is, hogy a kaszálására nem vigyáznak és a mély kaszálással nagyon kiritkul. Már ezekért is sűrűbben kell vetni a lucernát.

A lucernavetést nagyon erősíti az első évben, ha a lucernát elég kora tavasszal tisztán vetjük és a lucernamagot elvetés előtt baktérium színtenyésztéssel, Baktonin, beoltjuk. Baktonin kapható az egyes magkereskedésekben és onnan utasítást adnak az oltásokra vonatkozólag. Igen lényeges az is, hogy tiszta, ólomzárolt vetőmagot vessünk. A pillangósvirágú takarmányok termesztésére, mint egyik előző számunkban már ismertettük, termelési versenyeket rendeznek és nagyon jól teszi az, aki lehetőleg biztosan lucernavetőmaghoz akar jutni, ha takarmánytermelési versenyre jelentkezik az illetékes mezőgazdasági kamaránál.

Felelős szerkesztő és kiadó:

GÖLLNER MÁRIA.

E jótékonyági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE,

Budapest, V., Markó-utca 27. földszint 6. szám.